

— оценочность (знак № 12: смайлик, что означает, что приветствие сопровождается улыбкой);

— экономичность. Этому критерию соответствуют все знаки.

5. В ходе третьего эксперимента были выявлены однозначные графемы (восемь из двенадцати), которые соответствуют всем принципам семантографии и ассоциируются с понятием, которое они обозначают. Два из вышеупомянутых знаков (№6 и 8) были определены абсолютным большинством респондентов без изменений во всех трех экспериментах, что дает основание полагать, что именно такие знаки должны составлять основу системы семантографии.

Графическое выражение результатов исследования представлено в таблице.

Результаты исследования могут найти практическое применение при разработке методических рекомендаций к занятиям по практике устного последовательного перевода на факультетах лингвистических вузов, учебная программа которых предусматривает изучение устного последовательного перевода, в частности на переводческом факультете и факультете межкультурных коммуникаций МГЛУ, а также при обучении основам перевода.

МАРФАЛАГІЧНЫЯ АСПЕКТЫ АБРЭВІЯЦЫ У АНГЛІЙСКОЙ І БЕЛАРУСКОЙ МОВАХ

Кардубан Ю. М., Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт

Сярод агульнатэарэтычных задач, якія ставяцца ў супастаўляльных даследаваннях, найбольш прыярытэтнымі з’яўляюцца выяўленне рыс падабенства і адрознення паміж адзінкамі тых моў, якія супастаўляюцца, а таксама вызначэнне характэрных для гэтых моў тэндэнцый.

У нашым даследаванні адным з параметраў супастаўлення абрэвіатур англійскай і беларускай моў з’яўляецца іх марфалагічная характарыстыка. Матэрыялам для супастаўлення паслужылі абрэвіатуры англійскай і беларускай моў агульнай колькасцю 14 275 адзінак. Крыніцай фактычнага матэрыялу выступілі лексікаграфічныя выданні, якія ўключаюць 27 слоўнікаў англійскай і беларускай моў розных тыпаў: тлумачальныя, перакладныя, слоўнікі скарачэнняў і слоўнікі новых слоў.

Як вядома, любая часціна мовы — гэта своеасаблівая, апасродкаваная, аднак тым не менш рэальная і аб’ектыўная праекцыя ў мову розных з’яў і прадметаў навакольнага свету. Таму даследаванне часцінамоўнай прыналежнасці апраўдана не толькі ў сферы граматыкі, але і з пазіцый лексікі, у прыватнасці, пры аналізе намінацыйных тэндэнцый у розных мовах.

Прыналежнасць абрэвіатур англійскай і беларускай моў да пэўнай часціны мовы ў нашай працы разглядаецца паводле традыцыйнай для айчыннага мовазнаўства класіфікацыі. Для большасці скарачаных лексічных адзінак часцінамоўны параметр прыводзіцца згодна з лексікаграфічным апісаннем. Устанаўленне часцінамоўнай прыналежнасці праведзена ў шэрагу выпадкаў, калі ў слоўніку абрэвіатуры не суправаджаюцца неабходнымі паметами.

Як сведчыць наш фактычны матэрыял, у сучаснай беларускай мове ў выніку абрэвіацыі ўтвараюцца пераважна назоўнікі, бо яны складаюць 99,42 % беларускіх абрэвіатур нашай выбаркі. Што датычыцца англійскай мовы, то тут таксама дамінуюць назоўнікі, якія складаюць 95,07 % англійскіх абрэвіатур нашай выбаркі.

Акрамя назоўнікаў у беларускай мове таксама зафіксаваны абрэвіатуры-прыметнікі (0,58 % адзінак), якія з’яўляюцца нескланяльнымі і звычайна ўжываюцца ў прэпазіцыі да апорнага назоўніка. Такія скарачаныя адзінкі ў беларускай мове адзначаюцца тэрміналагічнасцю, напрыклад: *ІЧ* (інфрачырвоны), *АБТ* (аўтабранятанкавы), *ПП* (проціпяхотны), *ЭС* (электростатычны) і інш.

Устаноўлена, што ў беларускай мове далучэнне прыметнікаў да абрэвіатурнага спосабу словаўтварэння адбываецца пераважна шляхам вылучэння абрэвіатурнай часткі (звычайна літарнай абрэвіатуры) ад апорнага назоўніка і пераўтварэння гэтай часткі ў самастойнае слова з атрыбутыўнай характарыстыкай: *УФ-прамяні* і *УФ прамяні*, *ПТ-міна* і *ПТ міна*, *РФЭ-спектр* і *РФЭ спектр*. Адзінкавымі прыкладамі ў белару-

скай мове прадстаўлены прыметнікі, якія належаць да складанаскладовага тыпу абрэвіятур, напрыклад: *сантэпідэмічны, сантэхнічны, агітмасавы, прафтэхнічны* і пад.

У англійскай мове група абрэвіятур-прыметнікаў з'яўляецца таксама нешматлікай (2,71 %), аднак характарызуецца большай разнастайнасцю. Калі ў беларускай мове такія адзінкі ўтвараюцца пераважна шляхам ініцыяльнай абрэвіяцыі, то ў англійскай мове пануюць абрэвіятуры-прыметнікі складовага тыпу: *mod (modern), Mex (Mexican), rad (radical), contempo (contemporary), glam (glamorous), brill (brilliant), all-in (all-inclusive)*.

Абрэвіятуры-дзеясловы, выяўленыя ў англійскай мове, складаюць 1,89 % адзінак адпаведнай выбаркі і прадстаўлены ўсімі тыпамі абрэвіятур: **складовымі**, напрыклад: *pep (to pepper), dis (to disrespect), demob (to demobilize)*, **складанаскладовымі**: *broast (to broil + to roast)*; **ініцыяльнымі**: *twoc (to take without owner's consent), sug (to sell under the guise)*.

Зафіксаваныя толькі ў англійскай мове абрэвіятуры-прыслоўі (0,18 %) таксама ўтвараюць нешматлікую групу: *deed (indeed), incog (incognito), natch (naturally), PDQ (pretty damned quick)*.

Прыкладамі абрэвіятур-выклічнікаў у англійскай мове з'яўляюцца наступныя: *deffo (definitely), wilco (will comply), bye (good-bye), congrats (congratulations), TINA (there is no alternative), TTFN (ta-ta for now)*.

Адзінкавымі прыкладамі ў англійскай мове прадстаўлены лічэбнікі (1), злучнікі (1) і прыназоўнікі (3), утвораныя шляхам абрэвіяцыі: *ffim (fifteen); cos (because); mod (modulo), cep (except), yond (beyond)*.

Праведзенае супастаўленне было таксама прысвечана ўстанаўленню магчымасці ўключэння абрэвіятур у сістэму асноўных марфалагічных форм і катэгорый пэўнага класа слоў у англійскай і беларускай мовах.

Так, абрэвіятуры-назоўнікі ў беларускай мове могуць набываць граматычныя значэнні і катэгорыі ліку, роду, склону. У англійскай мове форму множнага ліку набываюць абрэвіятуры, якія абазначаюць падліковыя прадметы і з'явы: *limo(s), aristo(s), ATV(s), DVD(s), DJ(s), NIMBY(s)*.

Выяўлена, што ў англійскай мове якасныя абрэвіятуры-прыметнікі характарызуюцца наяўнасцю ступеней параўнання: *comfy (comfortable), comfier, comfiest; sarky (sarcastic), sarkier, sarkiest*.

Устаноўлена, што англійскія абрэвіятуры-дзеясловы дэманструюць наяўнасць наступных марфалагічных прымет і катэгорый: 1) пераходнасць / непераходнасць: *comp (with object), perk (no object)*; 2) катэгорыя часу і катэгорыя асобы (*demobs, twocs, broasts, peps*); 3) наяўнасць безасабовых форм дзееспрыметнікаў (*demobbing, demobbed; twoccing, twocced*).

Супастаўленне англійскіх і беларускіх абрэвіятур па часцінамоўным параметрам дазваляе не толькі прасачыць агульныя намінацыйныя тэндэнцыі да з'яўлення абрэвіятур-назоўнікаў і абрэвіятур-прыметнікаў у даследаваных мовах, але таксама ўстанавіць магчымасць утварэння абрэвіятур іншых часцін мовы ў англійскай мове. Як сведчыць праведзены аналіз, скарачаныя лексічныя адзінкі здольныя не толькі набываць пэўныя класіфікацыйныя прыметы, але таксама падпарадкоўвацца марфалагічным нормам сучасных англійскай і беларускай моў.

ЭТИМОЛОГИЯ И СЕМАНТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ НЕКОТОРЫХ СЛОВ ЛАТИНСКОГО И ГРЕЧЕСКОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ, УПОТРЕБЛЯЮЩИХСЯ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Круглик Н. А. Белорусский государственный медицинский университет

Исторически так сложилось, что ни один народ не может жить изолированно. Соответственно и наши языки тоже существуют только в тесной взаимосвязи друг с другом.

Пополнение лексики, заимствование слов, терминов в таких условиях просто неизбежны. Как правило, этот процесс является просто необходимым: употребление отсутствующего слова позволяет избегать сложных описательных конструкций, язык становится лаконичным и гибким.